Si melior es: veni ut eis exemplum vite eterne tribuas,
sunt in cenobiis. Quia peior es. Si autem deterior es: veni ut
discas quod nescias. Superbia nascitur quando aliquis dicit se
secrete sedere: fratres non dignatur videre et visitare: et in superbia
erigitur. Hoc propterea loquor propter vos fratres: quod opere faciat
ut ego loquor quod loquor. Hunc scitis opus facere. Deinde mul-
ti sunt presbiteri qui non sunt presbiteri. Qui requirunt animas sanctorum. Quando ali-
quos viderint iuvenes ire ad secreta (deserta) et ad cenobium non
venire. et in superbia esse: vadunt et ubi eos faciunt. et addu-
cunt eos: non ut noceant. sed ut tollatur eis superbia.
Hoc propterea dico: ut illi qui manent in secretis. et veniant
ad cenobium et fratres visitent: et ab hiis qui sunt in cenobiis
arguantur qui impacientes. non quasi humiles. Nec dicat
de nobis: ecce ille qui in heremo sedet. qui non pati voluit. prop-
terea venit ut superbiam reponat. Propterea venit ut te edi-
ficet: non destruat. Videte qualis vite sit. Vivunt in
deserto: et tamen gloriam eorum non habent qui in deserto sunt.
Deus itaque omnipotens: omnia que locutus sum cordibus sanctorum
vos quoque implere faciat. Nichil enim grande est dicere,
sed facere: et si quod facere non possum et loquor: ideo loquor.
ut qui potest facere faciat. Qui habet aures audiendi
audiat. In Christo Ihesu domino nostro. Amen

Incipit augustinus de timore dei.

Multa nobis fratres de timore dei precepta sunt
et quam sit utile timere deum innumerabiliter
divina eloquia commemorarunt: ex quorum ubertate
copia me commemorante et ad eam quantum pro temporis bre-
vitate potuero differente libenter audite. Quis

dextro

nō sapiētē se eē letet'. q̄ si uō ddū ē eē desidēt. Sz q̄
dicat scriptura. Iniciū sapie tiōr dn̄i. Quē nō reg
nare delectat. Sz audiam⁹: qd ip̄s ām̄onet sp̄c.
Et nūc reges itelligite: erudimī q̄ iudicatis t'
ram: seruite dn̄o i tiore. ⁊ exultate ei cū tremore.
Vn ⁊ apl's dicit. Cū timore ⁊ tremore urām sa
lutē opamī. Legim⁹ etiā scriptū. Cōcupisti sapi
enciā serua iusticiā: ⁊ dn̄s p̄bz illā t. Multos
cūm repim⁹ negligētissimos iusticie ⁊ audissimos sa
pie. Hos docet scriptura diuina pueīre nō posse
ad id qd appetūt: nisi seruando qd negligūt.
Serua inquit iusticiā: p̄bz t dn̄s quā ocupisti
sapiāz. Nos aūt pt ii dim teneat seruare iusti
ciam. Idem alio loco. Qui sine tiore ē: non
pt iustificari. Porro si dn̄s p̄bz nō sapiāz
ii seruātē iusticiā. qui aūt sine tiore ē non
potest iustificari: recurrit ad illā sniām.
Iniciū sapie tiōr dn̄i. Ysayas etiā pp̄ha cū
septē illa notissima dona spūalia ōmemoraret.
sapiēs a sapia pueīt ad tiorē dei: ⁊ tāq̄
de celum descēdens ad nos. ut nos doceret
ascendē. Inde g̊ cepit quo volum⁹ pueīre:
⁊ illuc pueīt vn̄ debem⁹ icipē. Requiescat in
eo sp̄c dei: sp̄c sapie ⁊ itellcūs. sp̄c ōsilii ⁊ fortitu
dinis. sp̄c sciētie ⁊ pietatis sp̄c tioris dn̄i. Sicut
g̊ ille nō deficiendo. sed docēdo a sapia. usq̄ ad tio
rem descendit: sic nos nō supbiēdo sed p̄ficiēdo

a tīore usqꝫ ad sapiām oportet ascendē. Initiū sapie
tīor dni. Ipa ē illa ꝯuallis ploratiōis de q̄ ps̄ di-
cit: ꝑ ꝯuallē q̄ppe humilitas sig̃tur. Quis autē
est humilis n̄ timēs deū et eo timore ꝯterēs cor in
lacrimis ꝯfessiōis et penitēcie: qr cor ꝯtritū et hu-
miliatū de⁹ nō spnit. Sz nō timeat: ne ī ꝯualle
remaneat. In ipo ēi corde ꝯtrito et humiliato qd
de⁹ nō spnit ascensiōes ꝑ q̄s ī illū assurgam⁹
ipe disposuit: nā ita ps̄ dicit ascēsiōes ī corde
ei⁹ disposuit ī ualle ploratiōis ī loco quē posuit.
Vbi sunt ascēsiōes? in corde inq̄t. Sz vn̄ ascēden-
dū ē: in locū inq̄t quē disposuit. Quis ē iste locꝯ
nisi q̄etis et pacis. Ibi est ēim illa clara et q̄ nū-
q̄ marcescit sapia. Vn̄ ad nos creātados q̄busdam
dā doctrīe g̃dibꝫ descēdit ꝑ septē a sapia usqꝫ
ad tīore a loco scꝫ sempitne pacis usqꝫ ad ꝯualle
ploratiōis tpalis: ut nos ī ꝯfessiōe penitēdo
dolēdo gemēdo et flendo nō remaneam⁹ ī dolore
et gemitu et fletu. sed ascendētes ab ista ꝯualle
in monte spuale ubi scā ciuitas ihrlm nr̄
ipa etna fundata ē. ī ꝑturbabili leticia per-
fruamur. Ergo ille cū ꝑposuisset sapiām
lumē. scꝫ mentes īdeficiēs. adiunxit ītellectū: a
ꝯsilio. vn̄ ad ꝯsiliū. a fortitudīe. vn̄ ad forti-
tudīem. a sciā ~~usqꝫ~~ vn̄ ad sciām. a pietate. vn̄
ad pietatē. a tīore: g̃ a sapia ad tīorē. qr initiū
sapie tīor dni: a valle ploratiōis usqꝫ ad

montē pacis. Bti ēm paupes spū: qm ipoṝ
est regnū celoṝ. Ipi sūt hūiles ↄualle. ipi īfiore
cor cōtritū ⁊ hūiliatū signāt devo⁹. vn ascendūt
ad pietatē ut nō resistāt voluntati ei⁹: siue ī sino
mibꝫ ei⁹ vbi nō capiūt sensū ei⁹. siue ī ordīe ipo et
gubnacōe creature. cū plura q̄ alit' accidūt. q̄
p'uata hoīs voluntas expostulat. Ibi quippe dictū
est. verū nō qd ego volo sꝫ qd tu vis pr̄: Bti ēm
mansueti. qm ipi hēditate possidebūt terrā de q̄
dīn est. Spes mea es tu: porcio mea ī terra vi
uenciū. Ab ipa quippe pietate mēbunt gradū
sciē. ut nouerit nō solū mala p'teritorū pctōꝝ
de qbꝫ ī p'mo gdu pine dolore fleuerit: sed etiā ī
quo malo sint hui⁹ mortalitatis ⁊ peregrinacōis
a dn̄o. etiā cū felicitas sclāris arrideat. ita id
scptū ē. qui apponit sciāz apponit ⁊ dolorē: bti
ē lugētes qm ipi ↄsolabunt'. Inde assurgunt
ad fortitudinē ut mund⁹ eis crucifigat' ⁊ ipi mūdo.
ut in hui⁹ vite p'ulitate ⁊ habūdancia iniq̄ta
tis caritas nō refrigescat. sed tolleret' fames
sitisqꝫ iusticie: donec ad ei⁹ satietatē veniatur
ī illa īmortalitate scōꝝ et societate anglorū. B
Bti ēm q̄ esuriūt et siciūt iusticiā: qm ipsi
saciabunt'. Dein tn̄ pp ī q̄cidie; temptacōnū.
⁊ qd dcm̄ ē. ve mundo ab scandalis: si q̄ forte de
licta minuta huiusmōi surrepserint quibꝫ hūa
na p'ocupat' īfirmitas: ↄsiliū dece nō debet.

Neqȝ eni͂ tn͂ p̄t ī ista mo͂rli vita ille fortitudis
g͂dus. vt q̄ cū astucissio adu͛sario continua certacōe
ↄfligit nō aliqu͂ ferat. ma͂ne p̄ teptacōes lig
ue: ut si dixit frī suo fatue reus erit gehēne ign͂s.
Q͂ͦ g͂ͦ ē ↄsiliū: n͂ q̄ dn̄s dicit dimitte et dimitt
vobis. Et io sūt ī g͂dibȝ q̄s p̄ se se iā dicimus
q͂utū ↄsiliū ce͂. sic ī euāge͂. ī illis btītudīs laudibȝ
q͂uto loco poīt: btī miso͂s q̄m ipi miām ↄ̄se
quent. Sextū ē ap̄ ysayā ī tellc͂s. ubi ab falsita
te carīs vanitatis corda mūdant̄ ut pura ītēn
cōe digant̄ in fine: p̄pt̄ea eciā sexto loco dn̄s
dixit: btī mūdo corde q̄m ipi deū videbūt. Cū
v͂o ad finē p̄uentū fuit: iā ↄsistit. iā reqescat: iā secā
pace triumphat. Et q͂s finis n͂ dn̄s ihūs xp̄c. Finis
eni legis. xp̄c ad iusticiā oī credenti. Et sapīa dei
q͂s nisi x̄. et filius dei q͂s n͂ xp̄c. In illo g͂ sapien
et illo filij dei fiūt. q̄icq̄ fiūt: et h͂ est par plena
atq̄ ppetua. Vō aū apld ysayas sic septīa sapīa
sursū v͂sus ascēdentibȝ vn͂ cepit ipe ad nos docēdo
descendē. septīo loco dn̄s q͂ nos erigit posuit: btī
pa aficī. q̄m filij dei v͂obunt. Has g͂ ꝓmissiōes
hn̄tes et hys g͂dibȝ tendentibȝ ad deūm oīa mūdi hui͂
asp̄a et dura tollēmus: ut nos eius fragrat sciuar: q̄
victo in et͂na pace gaudebimus. Adh͂ nos eni iā ~~in~~
~~mēsuo tue~~ hortatur octā sīna: btī q̄ p̄secucioē pac͂
unt̄ p̄p̄t͂ iusticiā. q̄m ipoꝝ ē regnū celoꝝ. Q͂d
nob̄ prestet. De eodem.

NOn dubito fr̄es k̄mi uiuificari ēē cordibꝫ u̾ris
tīorē. quo ⁊ ad u̾cātiā ⁊ solidatā fortitudīeꝫ
pducatis. Cū ēē fortis ille dicat̾ q̄ ~~nemīn~~ timet p̄ se nemine
fortis eꝫ. q̄ p̄mo dm̄ nō vult timē ut timēdo audiat
audiēdo diligat diligēdo nō timeat. Tūc erit vere
fortissimꝰ nō sup̄ba duricia sed sc̄a iusticia.
Sic eciā scp̄tū ē. Timor dn̄i spes fortitudīs. Cū
eīn timet penā quā minat̾. dicit amari p̄miū
qd̄ pollicet̾. ac sic p tīorē pene bō vitare nititur
⁊ p bonā osciam nulla pena tīetur. Quapropter
discat timē. q nō vult timē. Discat ad tēpꝰ ēē sollicitꝰ
qui sp̄ vult ēē securꝰ. Ait eīn btūs iohānes. Timor
nō est ī caritate sed p̄fcā caritas foras mittit tīorē.
Dixit plane ⁊ veraciter dixit. Si g° h̄re nō vis tīorē.
p̄us vide ut iā p̄fcāꝫ habeas caritatē. q̄ foras mit
tit tīorē. Si vero nōdū illā p̄fcām tīor excludit. supbia
īflat nos caritas edificat. Nā sic ī bona vali
tudīe fames nō fastidio sed cibo pellit̾. ita ī bō
mēte tīor nō nīitate sed caritate pellendꝰ ē. Dis
cute itaqꝫ osciāin tuā q̄lq̄s timē nō vis. Noli
supficie ↄpalpare. descēde ī te penetr̄ īteriora cord'
tui rimare diligenter vtrū ibi nulla vēna tabificū
amorē sc̄li sugat et sorbeat. utrū nulla carnalis vo
luptatis movearis et capiaris illecebra. nulli
īani iactācia tumidꝰ extollaris. nulla cura vani
tatis excitaueris. Audē nūciare purū ac liquidū te
videre q̄ p̄ illecebrarū ī tua osciā p̄siciaris. A

stus. a dnis. a cogitacoibȝ ꝑuis suā i iqtatis ~~dilīgēā~~
diligēcīā fatigat. vt ne equitatis negligēcia ulla
surrepat. Si ita h' sūt vere gaudes ēē te sine tiore. ex
clusit eū caritas dei q̄ꝫ diligis ex toto corde ⁊ ex tota
aīa ⁊ ex tota mēte. exclusit eū caritas pxīi quē di
ligis tāq̄ teipm̄. ⁊ ido ꝑ illo satagis ut eciā ille tecū
ex tota aīa ⁊ ex tota mēte diligat deū. qꝛ nō aliter
vere diligis ⁊ teipm̄. ñ qꝛ sic diligis dm ⁊ nō ꝓp
terea eū nimꝰ diligas qꝛ ꝯuerteris ad teipm̄.
Si aūt cꝑius ēē teipm̄ nulla uretiris cupiditate
q̄ q̄ dē de se q's audeat gl'ari cū teipm̄ i teipo di
ligis ⁊ de teipo tibi places. hoc ipm̄ vehemē
cius timē debes. qꝛ nichil times. Nō eñ q̄cūqꝫ
dilcōe foras mittet⁹ ē tiōr ſꝫ illa dilcōe q̄ tō mēte
diligim⁹ deū ⁊ ꝓpterea pxī'' ut sic ⁊ ipe diligat deū.
Se aūt i se dilige et sibi place nō iusticie ē caritas
sed sꝑbie vanitas. ac ꝑ h' apls iusta repꝛhēsione
ꝑcussit seipōs amātes ⁊ sibi placētes. Pfcā g°
caritas foras mittit tiōrē. Sed ea dicta ē cari
tas q̄ nō ē vilitas. Nichil aūt vilius. q̄m hō sine deo.
Ecce q̄d amat. qui seipm̄ nō i deo ſꝫ i seipo amat.
Hinc dicit'. Noli altū sapē sed time: q̄ eñ altū
sapit nō timet. Et vtiqꝫ ꝑiculosus nō timet. qꝛ ñ
i solido collocat' sed flatu supbie ventilat'. Necꝫ
mitis est ꝑius est qui seipm̄ i seipo amat et lau
dat. sed elat⁹ ⁊ ferox nō novit deū. In dño lauda
bitur audiāt aīa mea mā'sueti ⁊ letentur.

Quod bonum amat quod forte hoc ipsum propter hoc ipsum amat
nichil timens. propter hoc ipsum enim pluralitatem non societate sed in una
unitate eius audacissimus latur. quanto pulse forcior tanto
periculose crudelior quam propter ipsum amorem suum quod amat nil
timens ingenia facinora moliatur. ut quod amat certe
ac certo corroboret. Quanto enim fuerunt maiora
tanto maior erit intuentis audacia. Non sufficit hic gradus pro magis
bono amandum est quia et in homine passio inveniri potest. Quia
propter irridendi sunt huius mundi philosophi non solum epicurei
qui eam ipsam et iusticiam venalem habent carius pretio vo-
luptatis. Dicunt enim propterea sapientem iustum esse debere
vel ut acquirat vel teneat corporis voluptatem.
Nam et hii qui fortissime se iactant et non deos se timere
dicunt. et neque quod res deum humanas curare arbitrantur.
et voluptate ista vita nulla postea credunt futuram.
Et si quid eis adversitatis in hac ipsa contigit eo se mu-
tatos existimant quia corporis voluptatem cum eam in
corpore tenere non possunt. possunt tamen animo cogitare et a co-
gitatione sese delectando corporis voluptatis beati-
tudinem contra corporalis doloris impetum custodire.
Numquid non et apud istos vel dilectio foras mittit
timorem. Sed dilectio sordidissime voluptatis primo
dilectio turpissime vanitatis. Nam cum ipsam voluptatem
de membris corporis irruens dolor excluserit per fal-
sam eius imaginem in animo vanitas remanebit. quia va-
nitas tamen amatur et cum ea vanus homo totis viribus

corporis amplectuntur etiam dolores sensus carnis ingratos. Non solum
quia isti dementes sunt sed etiam ipsi stoici. nam iste due secte
Stoicorum epicureorum et stoicorum sicut in actibus apostolorum legimus
adversus lumen pauli mira fumos suos causa sunt
iactitare. Nam et stoici se fortassis putant non
propter corporis voluptatem sed propter animi virtutem et ipsum non
timent. propter non timere custodiunt. Eo quippe minus
nunquam sani sunt qui egrotantes animi a seipsis sanare
posse crediderunt. Hanc autem putent esse animi sanita
tem. ut nec misereri dicant debere sapientes. Si enim
misereretur inquiunt doleret. Nec autem dolens sanum non est.
Miserabilis cecitas. quasi si eo minus doleat quo sanum non
est. Intelligunt enim utrum perfecta sanitate non doleatur
quisquam utrum et corporis et animi in resurrectione mortuorum
quod isti non credunt quia indoctos magistros habent cum se
ipsos habent. Intelligunt ergo utrum ad sanitatem an stuporem
non doleat. Nam secundum sanitatem huius mortalitatis
sana caro cum pungitur dolet. Qualis est animus secundum
istam vitam bonus affectus qui compunctus laborans in
seria condolescat miseria. Caro autem graviori morbo
stupida vel omnino spiritu mortua nec cum pungitur
dolet. Qualis est iste animus qui sine deo philoso
phatur vel perforatur. Sic enim corpus animo inspiratum
tum sic deo inspiratus ipse animus vivit. Videat ergo
iste qui nec dolet nec timet ne forte sint sani sed
mortui. Timeat ergo christianus animus quod perfecta caritas
foras mittat ad rem credat et intelligat se

peregrinari a domino quamdiu vivit in corpore quod corrumpitur et
aggravat animam. Tanto minor sit timor quanto patria quam
tendimus propior. Maior enim timor debet esse longe pere-
grinantium, minor propinquantium, nullus pervenientium. Dic-
it timor ducit ad caritatem et perfecta caritas foras
mittit timorem. Timeant ergo christiani non eos qui corpus
occidunt et postea non habent quod faciant sed eum qui potesta-
tem habet et corpus et animam in gehennam ignis occidere.
Est autem alius timor castus permanens in seculum seculi. Nec
frustra cum dictum esset timor domini, additum est castus atque
ita coniunctum est permanens in seculum seculi. Non quia ille timor
quem foras caritas mittit pungit animam ne amit-
tat ad quem in caritate diligitur vel ipsa requies et salus
corporalis qualis tale post mortem. Postea enim timentur et apud
inferos pene et dolores ac tormenta gehennarum.
Cum ergo castam animamque ne deus illam desertam deserat timor
eius castus permanens in seculum seculi. De laudibus dicere pro-
ut sermo iam longior et meis senibus viribus et ore
sanctitate vestre cogeret. **Aug(ustinus) de laude caritatis.**

Divinarum scripturarum multiplicem habundan-
ciam latissimamque doctrinam sine ullo la- [margin: enciam complectitur et sine ullo]
bore custodit cuius cor plenum est caritate dicente
apostolo. Plenitudo autem legis caritas. Et alio loco.
Finis autem precepti caritas de corde puro et consciencia
bona et fide non ficta. Quid est autem precepti finis nisi
precepti adimplecio. Quid est precepti adimplecio
nisi legis plenitudo. Quod ergo dicit tibi plen-

tudo legis ubi caritas. hi etiam hic dixit. finis precepti
caritas. Nec dubitari ullo modo potest quod templum dei sit
homo in quo habitat caritas. Dicit enim et iohannes. Deus caritas est.
Non autem dicentes apostoli et nobis caritatis excellentiam commen-
dantes non utique aliud nisi quod comederant eructare po-
tuerunt. Ipse quippe dominus pascens eos verbo salutis
verbo caritatis qui est panis vivus qui de celo descendit.
Mandatum inquit novum do vobis ut vos invicem diligatis.
Et iterum. In hoc scient omnes quia discipuli mei estis si vos
invicem diligatis. Ille ergo qui venit per carnis irrisionem
carnis prime corruptionem et vetustatem vinculi mor-
talis nostre sue mortis novitate dissolvere mandato no-
vo fecit hominem novum. Res autem vetus erat ut homo mo-
reretur. quod ne semper valeret in homine res nova facta est, ut deus
moreretur. Sed quia in carne mortuus est in divinitate per sempi-
ternam vitam divinitatis non permisit esse sempiternum interitum
carnis. Itaque sicut dicit apostolus. Mortuus est propter delicta
nostra et resurrexit propter iustificationem nostram. Quoniam ergo contra
mortis vetustatem attulit vite novitatem ipse contra
vetus peccatum opponit novum mandatum. Quapropter
quisquis vetus peccatum vis extinguere. mandato novo ex-
tingue cupiditatem, amplectere caritatem. Sicut enim radix
omnium malorum cupiditas. ita radix omnium bonorum
caritas. Totam magnitudinem et latitudinem divinorum elo-
quiorum secura possidet caritas. qua deum et proximum di-
ligimus. Docet enim celestis unus magister nos et dicit.
Diliges dominum deum tuum etc. Et diliges proximum

sic et ipsum. In his duobus preceptis tota lex pendet et prophete.
Si ergo non vacat omnes paginas sanctas perscrutari. omnia in
volucra sermonum evolvere. omnia scripturarum secreta pene
trare. tene caritatem. ubi pendent omnia. ita tenebis quod ibi di
dicisti. tenebis etiam quod non didicisti. Si enim nosti cari
tatem aliquid nosti. unde forte et illud quod non nosti et in
eo quod in scripturis intelligis caritas patet. et in eo quod non
intelligas caritas latet. Ille itaque tenet quod patet et
quod latet in divinis sermonibus qui caritatem tenet in moribus. fuat [illegible]
Quapropter fratres sectamini caritatem dulce ac salubre
vinculum mentium sine qua dives pauper. et in qua pauper
dives. Hec in adversitatibus tolleret in prosperitatibus
temperat. in duris passionibus fortis est. in bonis operibus
hilaris. In temptacione tutissima. In hospitalitate
latissima. inter veros fratres letissima. inter falsos pa
cientissima. in abel per sacrificium grata. in noe per diluvium
secura. in abrahe peregrinacione fidelissima. In moyse
inter iniurias lenissima. in david tribulacionibus
mansuetissima. In tribus pueris blandos ignes ex
pectat. in machabeis sevos ignes fortiter tollerat.
Casta in susanna erga virum. in anna post virum. libera
in paulo ad arguendum / humilis in petro ad obedien
dum. humana in christianis ad confitendum. divina in christo
ad ignoscendum. Sed quid ego de caritate maius
aut uberius possum dicere. quam per os apostoli laudes eius
intonat, dominus supereminentem viam demonstrans
atque dicens. Si linguis hominum loquar et angelorum

caritatem non habeam factus sum velud es sonans. Caritas nun-
quam excidit. Quanta est ista caritas anima prophetie virtus sa-
cramentorum salus scientie solidamentum fidei fructus divicie pau-
perum vita morientium. Quid tam magnanimum quam pro
impiis mori. Quid tam benignum quam et inimicos diligere.
Sola est quam felicitas sua non extollit quia non inflatur.
Sola est quam consciencia mala non pungit quia non agit perpe-
ram. Inter obprobria secura est. inter odia benefica est.
inter iras placida est. inter insidias innocens est. inter iniqui-
tates gemens. in veritate respirans. Quid illa forcius
sed ad non curandas non ad retribuendas iniurias. Quid illa fidelius non
vanitati sed eternitati. Nam ideo tollerat omnia in pre-
senti vita quia credit omnia de futura vita. et suffert omnia
que hic immittuntur. quia sperat omnia que ibi promittuntur. Me-
rito nunquam excidit. Ergo sectamini caritatem. et eam cogi-
tantes sancte afferte fructum iusticie. et quicquid aliud dicere
potui vos inveneritis in eius laudibus appareat
in vestris moribus. oportet enim senilis sermo non
solum sit gravis sed etiam brevis.

satagite

Explicit libellus beati augustini.